

İSVEÇ’TE YAŞAYAN TÜRKLERİN “TÜRKÇEYE” YÖNELİK METAFORİK ALGILARI*

Emine KOLAÇ**
Songül AYNAL***

Makalenin Alındığı Tarih / Received: 20/06/2015

Yayına Kabul Tarihi / Accepted for publication: 07/07/2015

Öz

Bu araştırmanın temel amacı, İsveç’te yaşayan Türklerin Türkçeye yönelik algılarını belirlemektir. İsveç’te yaşayan Türklerin Türkçeye yönelik olarak ürettikleri metaforların aynı zamanda onların Türkçeye bakış açıları hakkında ipucu vereceği düşüncesi araştırmanın desenlenmesinde etkili olmuştur. Araştırmada belirlenen temel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. İsveç’te yaşayan Türklerin “Türkçe” ye yönelik ürettikleri metaforlar nelerdir?

2. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Bu araştırmada nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde olgubilim (fenomenoloji) araştırma deseni kullanılmıştır. 2009 yılında İsveç’in Stockholm kentinde yaşayan 100 kişinin katılımıyla gerçekleştirilen araştırmanın verileri anket aracılığıyla toplanmış, verilerin değerlendirilmesinde betimsel analiz tekniği kullanılmış, bulgular nicel olarak frekanslar halinde tablolar şeklinde sunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: İsveç’te yaşayan Türkler, Türkçe, metafor analizi

* Bu araştırma; II.Uluslararası Avrupalı Türkler Kongresi (14-16 Mayıs 2009), Anvers/ Belçika’da sunulmuştur.

** Doç. Dr., Anadolu Üniversitesi, Rektörlük Türk Dili Bölümü, Eskişehir, e-posta: ekolac@anadolu.edu.tr

*** Yard. Doç. Dr., Adana Bilim ve Teknoloji Üniversitesi, Adana

METAPHORIC PERCEPTIONS OF TURKISH IMMIGRANTS IN SWEDEN TOWARDS THE TURKISH LANGUAGE

Abstract

The aim of this research is to investigate the perceptions of immigrant Turks in Sweden towards the Turkish language. The starting point for the investigation was to find out the perceptions of immigrant Turks in a Swedish setting about the Turkish language. Turkish spoken by the Turkish immigrants and their metaphors regarding Turkish language were the main starting point to find out their perceptions. The following questions were designed to achieve the stated aim: 1. What are the metaphors that the immigrant Turks have on the Turkish language? 2. Regarding their common features, under which categories can these metaphors be classified? The study was designed as a phenomenological study within the qualitative approach and the data were collected through metaphors. The data for this descriptive research was collected through a survey. The open-ended questions in the questionnaire were analyzed descriptively, and then the results were given quantitatively.

Key Words: Immigrant Turks in Sweden, Turkish language, metaphor analysis

GİRİŞ

Bireyin toplumla en güçlü bağlarını oluşturan dil,¹ millî kültürün temel öğelerinin başında gelir ve insanları birbirine yaklaştıran en önemli araçtır.² Dil ile kültür arasında çok yakın bir ilişki vardır. Dilin olmadığı yerde kültürden, kültürün olmadığı yerde de dilden söz edilemez.³ Dildeki her kelime, cümle, kültüre ait bir göstergiyi temsil etmektedir.⁴ Bazı olgu, olay, durumları anlatmak, anlatıma güç katmak

¹Aksan, Doğan. (1995). Her Yönüyle Dil. Ankara: TDK Yayınları, s.8

² Kavcar, Cahit. (1987). "Türk Dili ve Edebiyatı Öğretimi", A.Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi, 20, s.1

³ Börekçi, Muhsine. (1999). "Kültür-Dil-Edebiyat Bağlamında Türk Kültürü-Türkçe ve Türk Edebiyatı" Türk Dili, 570, Haziran, s. 532

⁴Ozbay, M. (2002). "Kültür Aktarımı Açısından Türkçe Öğretimi", Türk Dili, 602, s. 116

amacıyla kullanılan metaforlar da dilin önemli bir aracıdır ve son yıllarda sosyal bilimlerle eğitim bilimlerinin temel araştırma konularından biri olmuştur.

Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük,⁵ metafor kelimesine karşılık olarak mecaz kelimesini vermektedir. Mecaz kelimesini ise iki farklı anlam vererek şu şekilde açıklamaktadır: “1. Bir ilgi veya benzetme sonucu gerçek anlamından başka anlamda kullanılan söz. 2. Bir kelimeyi veya kavramı kabul edilenin dışında başka anlamlara gelecek biçimde kullanma, metafor”.

Sözlükte verilen Türkçe karşılıklar metafor kelimesini mecaz, istiare ya da Türkçe ifadesiyle eğretileme vb. kelimelerle karşılamaktadır.

Bireyin yüksek düzeyde soyut, karmaşık veya kuramsal bir olguyu anlamada ve açıklamada işe koşabileceği zihinsel araç olarak değerlendirilen⁶ metaforlar, bir kişinin bir kavramı ya da olguyu algıladığı biçimde, benzetmeler kullanarak ifade etmesidir⁷. Lakoff ve Johnson’a⁸ göre metafor, bir fenomeni/olguyu başka bir fenomene/olguya göre anlamak ve tecrübe etmektir.

Metaforlar aynı zamanda bireylerin kendi iç dünyalarına ışık tutarak onların kendilerini anlamalarına, yapılandırmalarına destek

⁵ Türk Dil Kurumu, (2012). Türkçe sözlük. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

⁶ Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice), 6(2), s.463

⁷ Aydın, F. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Coğrafya Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Metaforlar. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice), 10(3), s.1296

⁸ Lakoff, G. & Johnson, M. (2010). Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil. (Çev: G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma Yayınları.

veren güçlü bir zihinsel haritalama ve modelleme mekanizması olarak da düşünülebilir.⁹

Bireylerin bir olguyu aktarmada, mecazları kullanması ya da bir olguyu ona benzer olan başka şeyler aracılığıyla anlamlandırması karmaşık olanın çözümlenmesini kolaylaştırmaktadır.¹⁰ Eğitimde metaforlar, soyut bir kavramı görselleştirmek ve daha somut bir şekilde betimlemek için kullanılabilir.¹¹

Algı, duyuşsal bilginin yorumlanması veya anlamlandırılması işlemidir. Algılama, bireyin zihinsel kuruluşu, geçmiş yaşantıları, ön bilgileri, beklentileri gibi pek çok içsel faktörden etkilenir.¹² Algılama, anlam vermeyi ifade eder.¹³ Algının ortaya çıkarılmasında da metaforlar, mecazlar önemli birer araç olarak karşımıza çıkmaktadır.

İnsanlar herhangi bir olgu, olay ya da kavram hakkındaki düşüncelerini farklı yollardan ifade ederler. Araştırmalarda katılımcıların olay, nesne ya da kavram ile ilgili düşüncelerini, algılarını ortaya çıkarmak için değişik yöntemler kullanılır. Yöntem çeşitliliğinin, veri toplama, yorumlama ve değerlendirmede, sonuçlara ulaşmada olumlu etkileri olduğu görülmektedir. Yapılan araştırmalarda, algıyı ortaya çıkarmada metafor analizi tekniğinin etkili olduğu dikkat çekmektedir.

Bireyin, başlangıçta anneden ve yakın aile çevresinden, daha sonra da ilişkili bulunulan çevrelerden öğrendiği, bireyin bilinçaltına inen ve

⁹ Arslan, M. M. ve Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim/öğretim açısından incelenmesi. *Milî Eğitim*, 171.

¹⁰ Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s.213

¹¹ Singh, K. (2010). Metaphor as a tool in educational leadership classrooms. *Management in Education*, 24 (3), s. 127

¹² Ömeroğlu, E. ve Kandır, A. (2005). *Bilişsel Gelişim*. İstanbul: Morpa Yayınları, s.59

¹³ Öztürk, B. ve Kısaç, İ. (2002). *Bilgiyi İşleme Modeli*. (Editör: Binnur Yeşilyaprak). *Gelişim ve Öğrenme Psikolojisi*. Ankara: PegemA Yayıncılık, s.266

toplumla en güçlü bağlarını oluşturan diline¹⁴ yönelik zihninde oluşmuş algılar, aynı zamanda kültürüne ne kadar yakın olduğu hakkında da önemli ipuçları vermektedir. Metaforlar bu anlamda veri toplamak için de oldukça önemli araçlardır. Metaforlar aracılığıyla toplanan veriler sadece bireylerin dile yönelik algılarını ortaya koymayacak aynı zamanda kendi kültürleriyle olan bağları hakkında da önemli veriler sağlayacaktır.

Metafor ve metaforik algı ile ilgili olarak gerek eğitim bilimleri alanında gerekse sosyal bilimler alanında pek çok araştırmanın yapıldığı görülmektedir. Bu araştırmaların genel olarak; öğretmen¹⁵, okul¹⁶, bilgi¹⁷, coğrafya¹⁸, dünya¹⁹, kültür ve dil ilişkisi²⁰ ve kültürel miras²¹ başlıkları altında toplandığı görülmektedir.

Bu konuda, Türkçeye yönelik olarak yapılan araştırmaların ise sınırlı sayıda olduğu dikkati çekmektedir. Pilav ve Elkatmış²², öğretmen adaylarının Türkçe kavramına yönelik geliştirdiği metaforları, Sevim, Veyis ve Kınay²³, öğretmen adaylarının Türkçeye ilgili algılarını, Akkaya²⁴, Suriyeli mültecilerin Türkçeye yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla belirlemeye çalışmışlardır. Kolaç, Ulutaş ve Süphandağı²⁵, ise Türk şiiirinde kullanılan Türkçeye yönelik metaforlar üzerine bir araştırma gerçekleştirmişlerdir.

Yurtdışında yaşayan Türklerin Türkçeye yönelik algılarını belirlemeye yönelik bir metafor çalışmasına ise rastlanamamıştır.

15 Aksan, Doğan. (1995). Her Yönüyle Dil. Ankara: TDK Yayınları, s.8

16 Taşdemir, A. ve Taşdemir, M. (2011)., Pektaş, M. ve Kılan, O. (2009)., Cerit, Y. (2008)., Çelikten, M. (2006)., Saban, A. (2004).,

17 Saban, Ahmet (2008a).

18 Saban, Ahmet (2008b).

19 Geçit, Y., ve Gençer, G. (2011)., Aydın, F. (2010)., Öztürk, Ç. (2007)., Öztürk, M., Alkış, S. (2009).

20 İbret, B. Ü. ve Aydınöz, D. (2011).

21 Göçer, A. (2013).

22 Ay, T.S., Fidan, N. K. (2013).

23 Pilav, S., Elkatmış, M. (2013).

24 Sevim, Oğuzhan, Fatih Veyis ve Nilay Kınay. (2012).

25 Akkaya, A. (2013).

26 Kolaç, Emine; Ulutaş, Nurullah; Süphandağı, İsmail (2012).

Araştırma, bu kapsamda ilk çalışma olması nedeniyle önemlidir. Araştırmanın Türkçenin eğitimi ve öğretimi alanına katkı getireceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, İsveç'te yaşayan Türklerin Türkçeye yönelik algılarını belirlemektir. İsveç'te yaşayan Türklerin Türkçeye yönelik olarak ürettikleri metaforlar, onların Türkçeye bakış açılarını ortaya koyarken aynı zamanda kültürleriyle ilgili ipuçları da verecektir.

Araştırmada belirlenen genel amaca ulaşmak için aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İsveç'te yaşayan Türklerin "Türkçe" ye yönelik ürettikleri metaforlar nelerdir?
2. Bu metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kavramsal kategoriler altında toplanabilir?

Sınırlılıklar

Araştırma, 2009 yılında İsveç'in Stockholm, Uppsala, Norköpping, Linköpping, Jonköppin şehirlerinde yaşayan ve Türkiye'den göç eden 100 Türk'ün ankete verdikleri cevaplarla sınırlıdır. Araştırma kapsamında 100 katılımcıya anket uygulanmış, uygulanan anketlerin tamamı değerlendirmeye alınmıştır.

YÖNTEM

Araştırmada olgubilim deseni (fenemonoloji) kullanılmıştır. Bilinen, ancak aynı zamanda tam anlamıyla kavranamayan olguların araştırıldığı bu desende algılar, yönelimler ve kavramlar üzerinde yoğunlaşılır. Veri kaynakları, araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek birey ya da gruplardır. Olgubilim desenine uygun araştırmalarda içerik analizi yöntemi kullanılır. Bu tür veri analizlerinde anlamları ortaya çıkarmak esastır. Buradaki amaç, olguyu tanımlayabilecek temalara ulaşabilmektir.²⁶

Çalışma Grubu

Olgubilim araştırmalarında veri kaynakları; araştırmanın odaklandığı olguyu yaşayan ve bu olguyu dışa vurabilecek veya

²⁶ Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayınevi, s.72

yansıtabilecek bireyler ya da gruplardır.²⁷ Bu araştırmanın veri kaynakları da İsveç'te yaşayan Türklerdir. Araştırma 2009 yılında İsveç'in Stockholm, Uppsala, Norköpping, Linköpping, Jonköppin şehirlerinde yaşayan ve Türkiye'den göç eden rastgele örnekleme yoluyla belirlenen 100 Türk'ün katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara yönelik bilgiler Tablo 1'de yer almaktadır.

Tablo 1. Katılımcılara Yönelik Bilgiler

		N	% Frekans
Yaş	20-25 yaş	18	18
	26-30 yaş	23	23
	31- 35 yaş	21	21
	36- 40 yaş	18	18
	41- 45 yaş	7	7
	46- 50 yaş	6	6
	51- 55 yaş	4	4
	56- 60 yaş	3	3
Cinsiyet	Kadın	47	47
	Erkek	53	53
Öğrenim Durumu	İlkokul mezunu	20	20
	Ortaokul mezunu	60	60
	Lise mezunu	10	10
	Üniversite mezunu	10	10
İsveç'te Yaşama Süresi	10- 15 yıl	23	23
	16-20 yıl	27	27
	21-25 yıl	30	30
	26-30yıl	11	11
	30 yıl ve üzeri	9	9
Toplam		100	100

²⁷ A.g.e., s. 74

Tablo 1'de görüldüğü üzere; 100 katılımcının % 18'i 20-25, %23'ü 26-30, %21'i 31-35, %18'i 36-40, %7'si 41-45, %6'sı 46-50, %4'ü 51-55, %3'ü 56-60 yaş aralıklarında yer almaktadır. Katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında; % 20'si ilkokul, % 60'ı ortaokul, % 10'u lise, % 10'u ise üniversite mezunudur. Katılımcıların İsveç'te bulunma süreleri de birbirinden farklılık göstermektedir. % 23'ü 10-15 yıl, % 27'si 16-20 yıl, % 30'u 21-25 yıl, % 11'i 26-30 yıl ve % 9'u 31 yıl ve üzeri bir zaman diliminden beri İsveç'te yaşamaktadır. Katılımcılar evrenden rastgele örnekleme yoluyla belirlenmiştir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada iki bölümden oluşan bir veri toplama aracı kullanılmıştır. Araştırmanın güvenilirliğini gerçekleştirmek amacıyla, katılımcıların tamamladıkları cümleler araştırmacılar ve alandan iki uzman tarafından incelenerek "Görüş Birliği" ve "Görüş Ayrılığı" olan maddeler belirlenmiştir. Araştırmanın güvenilirliği için Miles ve Huberman'ın²⁸, formülü kullanılmıştır. Bu hesaplama sonucunda P = 90 değeri bulunmuş ve araştırma güvenilir olarak kabul edilmiştir.

$$P \text{ (Uzlaşma Yüzdesi)} = \left[\frac{Na \text{ (Görüş Birliği)}}{Na \text{ (Görüş Birliği)} + Nd \text{ (Görüş Ayrılığı)}} \right] \times 100$$

Miles ve Huberman'a²⁹ göre, uzman ve araştırmacı değerlendirmeleri arasındaki uyumun % 90'a yaklaşması ya da bu oranı geçmesi güvenilirliği sağlamak açısından yeterli görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada kullanılan veri toplama aracının birinci bölümünde katılımcıların kişisel bilgilerine yönelik sorular, ikinci bölümünde ise "Türkçe.....gibidir, çünkü....." cümlesine yer verilmiş ve cümleyi tamamlamaları istenmiştir.

Verilen cümlede; metafor konusu ile metafor kaynağı arasındaki benzerliği daha açık bir şekilde çağrıştırmak amacıyla "gibi", yapılan

²⁸ Huberman, A. M. and Miles, M. B. (1994). Data management and analysis methods.

²⁹ A.g.e. (1994).

benzetmede neden üretilmesine zemin hazırlamak için de “çünkü” ifadelerine yer verilmiştir.³⁰

Veri toplama aracı sunulmadan önce katılımcılar “metafor” un ne olduğu, niçin kullanıldığı hakkında kısaca bilgilendirilmiş, farklı kavramlarla ilgili metafor örnekleri verilerek zihinde oluşabilecek karmaşanın önüne geçilmiştir. Katılımcılara formu doldurmak için 30 dakikalık süre verilmiştir. Onlardan bu süre içinde Türkçeye ilişkin anlık tepkilerini yazmaları istenmiştir. Bu yazılanlar da araştırmanın temel veri kaynağı olarak değerlendirilmiştir.

Verilerin Analiz Edilmesi ve Yorumlanması

Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi tekniğine uygun olarak incelenmiştir. İçerik analizi, belirli kurallara dayalı kodlamalarla bir metinde verilmek istenen mesajın objektif olarak tanınarak çıkarımların yapıldığı, bazı sözcüklerinin daha küçük içerik kategorileri ile özetlendiği sistematik bir tekniktir.³¹ İçerik analizi yapılırken Saban’ın³² kullandığı analiz aşamalarından yararlanılmıştır. Veri toplama formlarının katılımcılar tarafından doldurulmasından sonra, metaforların analizi ve yorumlanması süreci başlamıştır. Bu süreç; adlandırma, sınıflandırma, kategorilerin geliştirilmesi ve nicel verilerin analizi aşamalarından oluşmuştur.

Adlandırma aşamasında, katılımcılar tarafından üretilen metaforların alfabetik sıraya göre geçici bir listesi yapılmıştır. Her formun belli bir metaforu vurgulayıp vurgulamadığına bakılmış, kullanılan metafor katılımcının kağıdına işlenmiştir.

³⁰ Saban, A., Koçbeker, B. N. ve Saban A. (2006). Öğretmen Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin Algılarının Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice), 6(2), s.468

³¹ Büyüköztürk, Şener; Çakmak, Ebru; Akgün, Özcan; Karadeniz, Şirin ve Demirel, Funda (2009). Bilimsel Araştırma Yöntemleri (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi, s. 269

³² Saban, Ahmet. (2006, 2008a, 2008b). A.g.e.

Bu aşamadan sonra sınıflandırma aşamasına geçilmiştir. Bu aşamada; "metafor analizi"³³ ve "içerik analizi"³⁴ teknikleri kullanılarak her metafor ayrıştırılmış ve diğer metaforlarla olan benzerlikleri bakımından analiz edilmiş, 27 metafora ulaşılmıştır.

Sonraki aşamada bu metaforlar tekrar alfabetik sıraya dizilmiş ve ham veriler yeniden gözden geçirilmiştir. Böylece 27 metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan katılımcı metafor listesi oluşturulmuştur. Elde edilen bireysel metafor ifadelerinden yola çıkılarak metaforlar dört kavramsal kategori altında toplanmıştır.

Bu sırada, oluşturulan örnek metafor listesi temel alınıp her metafor imgesi Türkçe açısından yeniden incelenmiş ve (örneğin; bayrak, geçmiş, gelecek vb. gibi) belli bir kodla kodlanmıştır. Bu metaforlar karakteristik özellikler bakımından ifade edilerek kavramsal kategori başlıklarına dönüştürülmüştür.

Toplanan verilerin ayrıntılı olarak rapor edilmesi ve araştırmacının sonuçlara nasıl ulaştığını açıklaması nitel bir araştırmada geçerliğin önemli ölçütleri arasında yer almaktadır.³⁵ Bu araştırmada araştırma sonuçlarının geçerliğini sağlamada iki önemli süreç gerçekleştirilmiştir:

Araştırmada elde edilen 27 metaforun her biri için onu en iyi temsil ettiği varsayılan katılımcı metafor imgesi derlenmiş ve bunlara bulgular kısmında yer verilmiştir. Bulguların işlenmesinde ve yorumlanmasında katılımcıların oluşturduğu metafor imgeleri kullanılmıştır.

Araştırmanın iç geçerliliğini sağlamak amacıyla araştırmanın başından sonuna kadar araştırmacılar birlikte çalışmış, dört kavramsal kategori altında verilen metaforların söz konusu kategoriyi temsil edip etmediğine karar vermek için uzman görüşlerine başvurulmuştur. Bu amaçla iki alan uzmanına imge ve kategorilerin olduğu liste verilmiş, kontroller sağlanmıştır.

³³ Moser, K. S. (2000). Metaphor analysis in psychology: Method, theory, and fields of application. *Qualitative Social Research*, 1(2), 25-27.

³⁴ Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

³⁵ Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi, s.257.

27 metaforun tamamlanmasından ve bu metaforların oluşturduğu dört kavramsal kategorinin geliştirilmesinden sonra bütün veriler SPSS istatistik programına aktarılmıştır. Bu işlemten sonra ilk olarak her bir metaforu ve kategoriye temsil eden katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) hesaplanmış ve sonuçlar analiz edilmiştir.

BULGULAR

Bu bölümde ilk olarak araştırmada elde edilen genel bulgulara yer verilmektedir. Daha sonra beş kavramsal metafor kategorisi tanıtılmaktadır.

1. Genel Bulgular

1. Katılımcılar tarafından Türkçeye ilişkin olarak toplam 27 adet geçerli metafor üretilmiştir

2. Toplam 27 metafordan 16 metafor hem kadın hem de erkekler tarafından üretilen ortak metaforlar olarak karşımıza çıkmaktadır. 7 metafor sadece kadınlar, 4 metafor da sadece erkekler tarafından üretilmiştir.

2. Kavramsal Kategoriler

Bağlayıcı Bir Unsur Olarak Türkçe

Tablo 2’de “Bağlayıcı bir unsur olarak Türkçe” kategorisinde yer alan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı ve frekansları sunulmaktadır. Tablo 2’ye göre bu kategoriye toplamda 27 katılımcı ve 5 metafor temsil etmektedir. Bu katılımcılardan 17’si kadın, 10’u erkektir. Ayrıca bu kategori içinde kadın ve erkek katılımcılar 5’er metafor üretmişlerdir. İlk beş metafor sırasıyla şunlardır: Geçmiş, gelecek, kültür, ata, köprü.

Tablo 2. Bağlayıcı Bir Unsur Olarak Türkçe kategorisinde yer alan metaforlar

METAFOR	Kadın f	Erkek f	Toplam f
Geçmiş	6	3	9
Gelecek	4	3	7
Kültür	3	2	5
Ata	3	1	3
Köprü	1	1	2
Toplam Katılımcı	17	10	27
Metafor	5	4	

Bu kategorideki metaforlar, katılımcıların Türkçeyi geçmişle geleceği birbirine bağlayan bir köprü, kültürel bir bağ olarak gördüklerini ve onu bir ata olarak algıladıklarını vurgulamaktadır.

Bu kategoride yer alan metaforlar analiz edildiğinde 6 kadın, 3 erkek olmak üzere toplam 9 katılımcının Türkçeyi geçmişle benzettiği görülmektedir. Türkçeyi geçmişle benzeten bir katılımcı, bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

“Türkçe ile geçmişime bağlanıyorum. Türkçe olmazsa geçmişimi öğrenemem.”

Bir başka katılımcı ise Türkçenin neden geçmiş olduğunu açıklarken aynı zamanda insan olmayı Türkçeye borçlu olduğunu vurgulamaktadır:

“Türkçe ile geçmişimi öğreniyorum. Eğer Türkçem olmasaydı geçmişimi bilmeyen bir ot olurum. İnsan olmamı Türkçeye borçluyum.”

Türkçenin bağlayıcı bir unsur olarak geçmişin dışında geleceğe de benzetildiği görülmektedir. 4’ü kadın, 3’ü erkek olmak üzere toplam 7 katılımcının Türkçeyi geleceğe benzettiği görülmektedir. Türkçeyi geleceğe benzeten bir katılımcı bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

“Türkçe gelecektir. Çünkü Türkçe ile ancak hayatta kalabiliriz.”

Bir başka katılımcı ise Türkçe ve geçmişle kurulan ilişkinin benzerini gelecek ile kurmaktadır:

“Türkçe gelecektir. Çünkü Türk adı ancak Türkçe ile yaşar.”

Türkçenin 3 kadın 2 erkek olmak üzere toplam 5 katılımcı tarafından kültüre benzetildiği de görülmektedir. Türkçeyi kültüre benzeten bir katılımcı bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

“Türkçe kültürdür. Çünkü Türkçe ile kültür yeşerir.”

Bir başka katılımcı ise Türkçe ile kültür arasındaki ilgiyi şu şekilde kurmaktadır:

“Türkçe kültürdür. Çünkü her şeyi Türkçe ile öğreniyorum.”

Türkçenin 3 kadın, 1 erkek katılımcı tarafından “ata”ya benzetildiği görülmektedir. Türkçeyi ataya benzeten bir katılımcı bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

“Türkçe atamdır. Çünkü Türkçe her şeyin temelidir.”

Bir başka katılımcı ise Türkçe ile ata arasındaki ilgiyi şu şekilde kurmaktadır:

“Türkçe atadır. Çünkü Türkçe beni ben yapan her şeyi Türkçe ile öğreniyorum.”

Türkçeyi ataya benzeten katılımcılardan biri buna neden olarak birçok dilin Türkçeden türediğine vurgu yapmaktadır:

“Türkçe atadır. Çünkü birçok dil Türkçeden doğmuştur.”

Türkçenin 1’i kadın 1’i erkek toplam 2 katılımcı tarafından “köprü”ye benzetildiği görülmektedir. Türkçeyi köprüye benzeten bir katılımcı bunun nedenini açıklarken aslında geçmiş ve gelecek metaforlarıyla da doğrudan ilişki kurmaktadır:

“Türkçe köprüdür. Çünkü; geçmiş ile geleceği birbirine bağlar.”

Bir başka katılımcı ise hayata bağlayıcılık rolüne değinerek Türkçeyi köprüye benzetmektedir:

“Türkçe köprüdür. Çünkü; bu köprü ile hayata bağlarız.”

Yaşamsal Bir Unsur Olarak Türkçe

Metaforları üreten katılımcı sayısı ve cinsiyetlere ilişkin bilgiler Tablo 3’te yer almaktadır. Tablo 3’ e göre bu kategoriye toplamda 30 katılımcı ve 6 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde kadın katılımcılar 5 metafor, erkek katılımcılar ise 3 metafor üretmişlerdir. Bu kategorideki metaforlar sırasıyla şunlardır: Kalp, beyin, atardamar, göz, el, ayak.

Kalp ve göz metaforları hem erkek hem de kadın katılımcılar tarafından üretilmiştir.

Tablo 3. Yaşamsal bir unsur olarak Türkçe kategorisinde yer alan metaforlar

METAFOR	Kadın f	Erkek f	Toplam f
Kalp	5	7	12
Beyin	3	-	3
Atardamar	3	-	3
Göz	2	4	6
El	-	3	3
Ayak	3	-	3
TOPLAM	16	14	30
Metafor	5	3	

Bu kategoride yer alan metaforlar analiz edildiğinde 5 kadın, 7 erkek olmak üzere toplam 12 katılımcının Türkçeyi kalbe benzediği görülmektedir. Türkçeyi kalbe benzeten bir katılımcı, bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

“Türkçe kalbimiz gibidir. Çünkü; nasıl ki insan bedeninin yaşaması için kalp gerekiyorsa milletin yaşaması için de Türkçe gerekiyor.”

Bir başka katılımcı ise Türkçenin neden kalbe benzediğini şöyle açıklamaktadır:

“Türkçe kalp gibidir. Çünkü o durursa her şey durur.”

Türkçenin bu kategoride katılımcılar tarafından beyine de benzetildiği görülmektedir. 3 kadın katılımcının Türkçeyi beyne benzediği görülmektedir. Bir katılımcı bunun nedenini şöyle açıklamaktadır:

“Türkçe beyin gibidir. Çünkü onunla düşünür, kendimizi ortaya koyarız.”

Bir başka katılımcı ise bunun nedenini açıklarken beynin insan bedeninin merkezi olması özelliğine vurgu yapmaktadır:

“Türkçe beyin gibidir. Çünkü nasıl ki beynimizi doğru kullandıkça geliyorsak Türkçeyi de doğru kullandığımızda gelişir, ilerleriz.”

Bu kategoride 3 kadın katılımcının Türkçeyi atardamara benzedikleri dikkat çekmektedir. Atardamarın temiz kanı taşımasından hareket edilmiştir:

“Türkçe atardamar gibidir. Çünkü atardamar temiz kanı vücuda pompalar, vücudu yeniler. Vücut yeniden canlanır. Millet de Türkçe ile yenilenir, canlanır.

Türkçeyi “göz” e benzeten 2’si kadın, 4 erkekten oluşan 6 katılımcı bunun nedenlerini şu şekilde açıklamaktadır:

“Türkçe gözümüz gibidir. Çünkü onunla dünyayı görürüz.”

Bir başka katılımcı ise hayatla doğrudan kurulan bağ kapsamında Türkçe ile göz arasında bir ilgi kurmaya çalışmış ve nedenini şu şekilde açıklamıştır:

“Türkçe göz gibidir. Çünkü onu kaybedersek dünya ile bağıımız kopar, kendimizi kaybederiz ve hayatın karanlığı üzerimize çöker.”

Bu kategoride 3 erkek katılımcının Türkçe ile el arasında benzerlikler kurduğu görülmektedir:

Bir katılımcının “el” i hayata tutunma unsuru olarak aldığını ve bu bakımdan Türkçe ile ilişki kurduğu görülmektedir:

“Türkçe el gibidir. Çünkü onunla hayata tutunuruz, uçurumun kenarından kurtuluruz.”

Bir başka katılımcı ise “el” in karanlıkta yön bulmadaki yardımına vurguda bulunarak Türkçe ile arasında bir ilişki kurmaktadır:

“Türkçe el gibidir. Çünkü karanlıkta yolumuzu kaybettiğimizde ondan yararlanırız ve aydınlığa çıkarız. Türkçe de bizi karanlıktan aydınlığa çıkaran önemli bir varlıktır.”

3 kadın katılımcının Türkçe ile ayak arasında bir benzerlik kurduğu görülmektedir. Ayak ile bırakılan iz ve Türkçe arasında kurulan ilişkiyi bir katılımcı şu şekilde dile getirmektedir: *kendimizden bir iz bırakıyorsak Türkçe ile kendimizden bir iz bırakabiliriz.”*

Zenginlik Çağrıştıran Bir Kavram Olarak Türkçe

Bu kategoride, Türkçenin zenginliği vurgulanmaktadır. Tablo 4’ e göre bu kategoriyi toplamda 23 katılımcı ve 8 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde kadın katılımcılar 7 metafor, erkek katılımcılar ise 6 metafor üretmişlerdir. Bunların yanında nar, lastik, şarap, krema, fidan metaforları hem erkek hem de kadın katılımcılar tarafından üretilmiştir.

Tablo 4. Zenginlik Çağrıştıran Bir Kavram Olarak Türkçe kategorisinde yer alan metaforlar

METAFOR	Kadın f	Erkek f	Toplam f
Nar	2	3	5
Lastik	2	3	5
Maden yatağı	1	-	1
Şarap	2	2	4
Verimli toprak	-	1	1
Krema	1	2	3
Kitap	1	-	1
Fidan	1	2	3
TOPLAM	10	13	23
Metafor	7	6	13

Bu kategoride yer alan metaforlar Türkçenin zenginliğini, anlatım güzellikliğini vurgulamaya yönelik metaforlardır.

2 kadın, 3 erkek olmak üzere toplam 5 katılımcının Türkçe ile "nar" arasında ilişki kurduğu görülmektedir:

"Türkçe nar gibidir. Çünkü nar başlangıçta tek gibi görünür ancak içini açınca tanelerini görürüz. Türkçede de başlangıçta kelimelerin tek anlamı görünürse de aslında gizli birçok anlamı var."

2 kadın, 3 erkek toplam 5 katılımcı ise Türkçe ile "lastik" arasında ilişki kurmuştur:

"Türkçe lastik gibidir. Çünkü lastik çekildikçe uzar. Türkçede de kelimelerin çok anlamı var."

1 kadın katılımcı Türkçe ile maden yatağı arasında ilişki kurmuştur:

"Türkçe maden yatağı gibidir. Çünkü maden yatağını kazdıkça içinden aklın hayalin alamayacağı değerli mücevherler çıkar. Türkçe de kullanıldıkça güzellikleri çoğalan, ortaya çıkan bir maden yatağıdır."

"Türkçe demir madeni gibidir. Çünkü demir işlendikçe nasıl pas tutmaz, parlar, güzelleşirse Türkçe de işlendikçe güzelleşir, zenginleşir."

2 kadın, 2 erkek toplam 4 katılımcının Türkçe ile “şarap” arasında ilişki kurduğu görülmektedir:

“Türkçe şarap gibidir. Çünkü her ikisi de zamanla değer kazanır, ağızda güzel bir tat bırakır. Türkçenin de zamanla değeri anlaşılıyor.”

1 erkek katılımcı Türkçe ile “verimli toprak” arasında ilişki kurmuştur:

“Türkçe verimli toprak gibidir. Çünkü verimli toprakta her tür sebze, meyve yetişir, işlendikçe verim artar. Türkçede de işlendikçe verim artar.”

1 kadın, 2 erkek toplam 3 katılımcının Türkçe ile “krema” arasında ilişki kurduğu görülmektedir:

“Türkçe krema gibidir. Çünkü krema çırıldıkça bereketlenir, çoğalır, güzelleşir, kıvamı artar. Türkçeye de emek verildikçe gelişiyor, güzelleşiyor.”

1 kadın katılımcı ise Türkçe ile “kitap” arasında ilişki kurmuştur:

“Türkçe kitap gibidir. Çünkü sayfaları çevrilmedikçe kitabın içindeki güzellikleri göremezsiniz. Türkçeyi de öğrenip geliştirmedikçe güzelliklerini fark edemezsiniz.”

1 kadın, 2 erkek toplam 3 katılımcının Türkçe ile “fidan” arasında ilişki kurduğu görülmektedir:

“Türkçe bir fidan gibidir. Çünkü fidana bakar, gübreler, sularsanız verim alırsınız, türlü türlü meyveler verir. Türkçeye de iyi bakarsanız zenginleşir, yüzümüzü güldürür.”

Sonsuzluğu İfade Eden Bir Kavram Olarak Türkçe:

Tablo 5’te “Sonsuzluğu İfade Eden Bir Kavram Olarak Türkçe” kategorisinde yer alan metaforlar ve her bir metaforu geliştiren katılımcı sayısı sunulmaktadır.

Tablo 5’ e göre bu kategoriyi toplamda 20 katılımcı ve 8 metafor temsil etmektedir. Ayrıca bu kategori içinde kadın ve erkek katılımcılar 6’şar metafor üretmişlerdir. Bunların yanında; okyanus, gökyüzü, hayat iksiri, memleket özlemi metaforları hem erkek hem de kadın katılımcılar tarafından üretilmişlerdir.

Tablo 5. Sonsuzluğu İfade Eden Bir Kavram Olarak Türkçe kategorisinde yer alan metaforlar

METAFOR	Kadın f	Erkek f	Toplam f
Okyanus	3	2	5
Gökyüzü	2	2	4
Dipsiz kuyu	2	-	2
Şarkı	-	2	2
Hayat iksiri	1	1	2
Ölümsüz aşk	-	2	2
Memleket özlemi	1	1	2
Anne sevgisi	1	-	1
Toplam	10	10	20
Metafor	6	6	

Tablo 5'te görüldüğü üzere; 3 kadın, 2 erkek toplam 5 katılımcının Türkçe ile "okyanus" arasında ilişki kurduğu görülmektedir:

"Türkçe okyanus gibidir. Çünkü çok derindir."

Benzer ilişkinin 2 kadın, 2 erkek toplam 4 katılımcı tarafından "gökyüzü" metaforu ile kurulduğu görülmektedir:

"Türkçe gökyüzü gibidir. Çünkü gökyüzü nasıl ki yıldızları barındırıyorsa Türkçe de bir sürü sözcükleri barındırır."

Bunlara benzer ilişki 2 kadın katılımcı tarafından "dipsiz kuyu" ile kurulmuştur:

"Türkçe dipsiz bir kuyu gibidir. Çünkü onun gibi uçsuz bucaksız."

2 erkek katılımcı ise Türkçe ile "şarkı" arasında bir ilişki kurmuştur:

"Türkçe şarkı gibidir. Çünkü şarkı gibi sonsuza kadar yaşayacak."

1 kadın, 1 erkek toplam 2 katılımcı ise Türkçe ile "hayat iksiri" arasında bir ilişki kurmaktadır:

"Türkçe hayat iksiri gibidir. Çünkü ikisi de kullananları sonsuza kadar yaşatır."

2 erkek katılımcı ise Türkçe ile "ölümsüz aşk" arasında ilişki kurmaktadır:

“Türkçe ölümsüz aşk gibidir. Çünkü sevdikçe ilelebet yaşar.”

1 kadın, 1 erkek toplam 2 katılımcı ise Türkçe ile “memleket özlemi” arasında bir ilişki kurmaktadır:

“Türkçe memleket özlemi gibidir. Çünkü memleket özlemi de bitmez Türkçe de.”

Sonsuzluk bağlamında Türkçe ile “anne sevgisi” arasında 1 kadın katılımcının ilişki kurduğu görülmektedir:

“Türkçe anneye duyulan sevgi gibidir. Çünkü her ikisi de dünya var oldukça devam edecektir.”

Katılımcıların kategorilere göre dağılımı Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. Katılımcı Sayısına Göre Kategoriler

Kategoriler	Frekans	%
Bağlayıcı bir unsur olarak Türkçe	27	27,00
Yaşamsal bir unsur olarak Türkçe	30	30,00
Zenginlik Çağrıştıran Bir Kavram Olarak Türkçe	23	23,00
Sonsuzluğu İfade Eden Bir Kavram Olarak Türkçe	20	20,00
Toplam	100	100,0

Tablo 6’da görüldüğü üzere, katılımcıların en çok yaşamsal bir unsur olarak Türkçeye vurgu yaptıkları, bunu bağlayıcılık, zenginlik ve sonsuzluk vurgularının izlediği görülmektedir.

Kategorilerin cinsiyetlere göre dağılımı Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. Kategorilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Kategori		Kadın f	Erkek f	Toplam f
Bağlayıcı bir unsur olarak Türkçe	N	17	10	27
	<i>Toplam%</i>	17%	10%	100%
	<i>Cinsiyet%</i>	32	21,4	27
Yaşamsal bir unsur olarak Türkçe	N	16	14	30
	<i>Toplam%</i>	16%	14%	100%
	<i>Cinsiyet%</i>	30,2	29,7	30, 0
Zenginlik Çağrıştıran Bir Kavram Olarak Türkçe	N	10	13	23
	<i>Toplam%</i>	10%	13%	100%
	<i>Cinsiyet%</i>	18,9	27,6	20
Sonsuzluğu İfade Eden Bir Kavram Olarak Türkçe	N	10	10	20
	<i>Toplam%</i>	10%	10%	100%
	<i>Cinsiyet%</i>	18,9	21,3	20
Toplam	N	53	47	100
	%	53%	47%	100%

Pearson chi square= 2,67 sd=7 p=0.91

Tablo 7'de görüldüğü gibi kadın ve erkek katılımcıların Türkçeye ilişkin sahip oldukları metaforlar farklılıklar göstermektedir. (Pearson chi square= 2,67 sd=7 p=0.91). Kadın katılımcıların Türkçenin bağlayıcılık özelliğini, yaşamsal özellik göstermesini daha çok vurguladığı, erkek katılımcıların ise Türkçenin zenginliğine odaklandıkları, hem kadın hem de erkek katılımcıların Türkçenin sonsuzluk ifade eden anlamına eşit oranda vurgu yaptıkları görülmektedir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Ulaşılan sonuçlara bakıldığında katılımcıların Türkçeye yönelik çok farklı metaforlar geliştirdikleri görülmektedir. Bu durum da

metaforların yaratıcı olduğu, zihinleri var olan benzerlik, ilişki ve görüşlerin ötesine götürdüğü, yeni benzerlik, ilişki ve görüşlere yönlendirdiği görüşünü güçlendirmektedir.³⁶

İsveç'te yaşayan Türklerin Türkçeye yönelik algılarını metaforlar ile belirlemeyi amaçlayan bu araştırmada elde edilen bulgulara dayalı olarak ulaşılan sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

1. Oluşturulan metaforlara bakıldığında katılımcıların Türkçeye yönelik olarak olumlu bir tutum içinde oldukları görülmektedir.

2. Oluşturulan metaforlara bakıldığında Türkçenin en çok bağlayıcılık, yaşamsallık, sonsuzluk ve zenginliğine odaklanıldığı dikkati çekmektedir.

3. *Bağlayıcı bir unsur olarak Türkçe kategorisinde* “geçmiş, gelecek, kültür, ata, köprü” metaforları yer alırken *yaşamsal bir unsur olarak Türkçe kategorisinde* “kalp, beyin, atardamar, göz, el, ayak” metaforları, *zenginlik çağrıştıran bir kavram olarak Türkçe kategorisinde* “nar, lastik, maden, şarap, verimli toprak, krema, kitap, fidan” metaforları ve *sonsuzluğu ifade eden bir kavram olarak Türkçe kategorisinde* “okyanus, gökyüzü, dipsiz kuyu, şarkı, hayat iksiri, ölümsüz aşk, memleket özlemi, anne sevgisi” metaforları yer almaktadır.

4. Kadın katılımcıların Türkçenin bağlayıcılık özelliğini, yaşamsal özellik göstermesini daha çok vurguladığı, erkek katılımcıların ise Türkçenin zenginliğine odaklandıkları, hem kadın hem de erkek katılımcıların Türkçenin sonsuzluk ifade eden anlamına vurgu yaptıkları görülmektedir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar doğrultusunda Avrupa'da yaşayan Türklerin Türkçe ve kültür değerleri konusundaki algılarının ortaya çıkarılmasına yönelik daha geniş çapta araştırmaların yapılması, araştırma sonuçları doğrultusunda olumlu algıları geliştirmeye ve güçlendirmeye, olumsuz algıları düzeltmeye yönelik programların geliştirilmesi ve uygulanması gerekmektedir.

³⁶ Lakoff, G. & Johnson, M. (2010). Metaforlar Hayat, Anlam ve Dil. (Çev: G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma Yayınları

KAYNAKLAR

- Ay, T.S., Fidan, N. K. (2013). Öğretmen adaylarının "kültürel miras" kavramına ilişkin metaforları. *Turkish Studies*, 8 (12), 1135-1152.
- Akkaya, A. (2013). Suriyeli mültecilerin Türkçe algıları. *Ekev Akademi Dergisi*, 17(56), 179-190.
- Aksan, D. (1995). *Her yönüyle dil*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aydın, F. (2010). Ortaöğretim öğrencilerinin coğrafya kavramına ilişkin sahip oldukları metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri (Educational Sciences: Theory & Practice)*, 10(3), 1293-1322.
- Arslan, M. M. & Bayrakçı, M. (2006). Metaforik düşünme ve öğrenme yaklaşımının eğitim/öğretim açısından incelenmesi. *Milî Eğitim*, 171, 100-108.
- Börekcı, M. (1999). Kültür-dil-edebiyat bağlamında Türk kültürü-Türkçe ve Türk edebiyatı. *Türk Dili*, 570, Haziran, 532-538.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (4. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Cerit, Y. (2008). Öğretmen kavramı ile ilgili metaforlara ilişkin öğrenci, öğretmen ve yöneticilerin görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4), 693-712.
- Çelikten, M. (2006). Kültür ve öğretmen metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. (21), 269-183.
- Geçit, Y. & Gençer, G. (2011). Sınıf öğretmenliği 1. sınıf öğrencilerinin coğrafya algılarının metafor yoluyla belirlenmesi (Rize Üniversitesi örneği). *Marmara Coğrafya Dergisi*, 23, 1-19.
- Göçer, A. (2013). Türkçe öğretmeni adaylarının kültür ve dil ilişkisi' ne yönelik metaforik algıları. *Turkish Studies – 8 (9), Yaz*, 253-263.
- İbret, B. Ü. & Aydınöz, D. (2011). İlköğretim II. kademe öğrencilerinin "Dünya" kavramına ilişkin geliştirdikleri metaforlar. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 19(1), 85-102.
- Kavcar, C. (1987). Türk dili ve edebiyatı öğretimi. *A.Ü Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 20, 1-2.
- Kolaç, E., Ulutaş, N. & Süphandağı, İ. (2012). Türk şiirinde kullanılan Türkçeye yönelik metaforlar. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 14 (53), 101-119.
- Lakoff, G. & Johnson, M. (2010). *Metaforlar hayat, anlam ve dil*. (Çev: G. Y. Demir). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *An expanded sourcebook qualitative data analysis*. (Second Edition). California: Sage Publications, Inc.
- Moser, K. S. (2000). Metaphor analysis in psychology: Method, theory, and fields of application. *Qualitative Social Research*, 1(2), 25-27.
- Ömeroğlu, E. ve Kandır, A. (2005). *Bilişsel gelişim*. İstanbul: Morpa Yayınları.
- Özbay, M. (2002). Kültür aktarımı açısından Türkçe öğretimi. *Türk Dili*, 602, ss. 112-120.

Öztürk, M., Alkış, S. (2009). Sınıf öğretmeni adaylarının coğrafya ile ilgili algılamaları. *İlköğretim Online Dergisi*, 8 (3),782-797.

Öztürk, Ç. (2007) Sosyal bilgiler, sınıf ve fen bilgisi öğretmen adaylarının ‘coğrafya’ kavramına yönelik metafor durumları. *Ahi Evren Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 55-69.

Öztürk, B. & Kısaç, İ. (2002). Bilgiyi işleme modeli. (Editör: Binnur Yeşilyaprak). *Gelişim ve öğrenme psikolojisi*. Ankara: PegemA Yayıncılık.

Pektaş, M. V. & Kılan, O. (2009). Farklı branşlardaki öğretmen adaylarının “öğretmen” kavramı ile ilgili geliştirdikleri metaforların karşılaştırılması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2).

Pilav, S.& Elkatmış, M. (2013). Öğretmen adaylarının Türkçe kavramına ilişkin metaforları. *Turkish Studies*, 8(4), 1207-1220.

Saban, A. (2008a). Okula ilişkin metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55, 459-496.

Saban, A. (2008b). İlköğretim I. kademe öğretmen ve öğrencilerinin bilgi kavramına ilişkin sahip oldukları zihinsel imgeler. *İlköğretim Online*, 7 (2), 421-455

Saban, A., Koçbeker, B. N. & Saban A. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmen kavramına ilişkin algılarının metafor analizi yoluyla incelenmesi. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri* 6(2), 461-52.

Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2, 135-155.

Sevim, O., Veyis, F.& Kınay, N. (2012). Öğretmen adaylarının Türkçeyle ilgili algılarının metaforlar yoluyla belirlenmesi: Atatürk üniversitesi örneği. *Cumhuriyet International Journal of Education*, 1.1.

Singh, K. (2010). Metaphor as a tool in educational leadership classrooms. *Management in Education*, 24 (3) 127–131.

Taşdemir, A. & Taşdemir, M. (2011). Öğretmenlik ve öğretim süreci üzerine öğretmen metaforları. 2nd International Conference On New Trends In Education And Their Implications, 27-29 April, 2011 Antalya-Turkey, 785-794.

Türk Dil Kurumu. (2012). *Türkçe sözlük*. Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.

Copyright of Journal of Academic Studies is the property of Journal of Academic Studies and its content may not be copied or emailed to multiple sites or posted to a listserv without the copyright holder's express written permission. However, users may print, download, or email articles for individual use.